

argument bio izostanak ljudi od krvi i mesa u takvoj etnografiji. Sada, na početku trećega milenija, kao da su etnolozi opet ustuknuli pred tom zadaćom. Na djelu su, naravno, drukčiji razlozi i argumenti, ali ipak...

Borut Brumen je našao sjajno rješenje za izlazak iz antropološkoga začaranoga kruga. On je izvornu etnografsku metodologiju terenskoga istraživanja i odgovarajuću građu do koje je tako došao provukao kroz gusti raster teorija o socijalnom vremenu, o pamćenju i zboravljanju, ali i o konstrukciji tradicija. Suočio je svoju građu s vremenom, kalendarom i rasporedom sati koji su podjednako prisutni, ali nerijetko nevidljivi u svakodnevicu. Promišljajući tradiciju, promislio je fenomene istovremenosti neistovremenoga koji na neki način otvaraju tako aktualna i goruća pitanja globalizacije i lokalnoga. Zaključio je kako je suvremeni pojedinac sve češće prisiljen redefinirati svoje viđenje prošlosti, prilagođavati se uvjetima sadašnjosti i pripremati različite strategije za budućnost (str. 70). Ušao je u trag svim onim neuhvatljivim i uvijek latentnim procesima i činiteljima koji se sastaju u trajnoj konstrukciji i rekonstrukciji, izmišljanju lokalnih tradicija koje ostaje podlogom ljudskih identifikacija.

Monografija "Sv. Peter in njegovi časi" nudi mnogovrsne mogućnosti čitanja, od kojih sam ovdje spomenula samo neke. Metodološki ona spaja najbolje tradicije "starih" etnoloških postupaka i suvremenih antropoloških teorijskih uvida. Autor to čini naoko nepretenciozno. Usto piše stilom kojim su nekad antropolozi poput B. Malinowskoga ili Margaret Mead ili pak Vere S. Erlich — uza sve njihove kasnije otkrivene mane — plijenili pozornost javnosti izvan same struke. U biti, autor nam svima pomaže ne samo razumjeti nego i zavoljeti Šupetce na njihovu putu od poznatoga lokalnoga prema neizvjesnosti globalnoga.

Dunja RIHTMAN-AUGUŠTIN

Aleš Gačnik, Moč tradicije, Kurentovanje in karneval na Ptuju, Znanstvenoraziskovalno središče Bistra, Ptuj 2000., 226 str.

Autor svojom istraživačkom djelatnošću strateški povezuje tradiciju sa suvremenim tehnologijama, nastojeći je tako uključiti u današnji društveni i gospodarski razvoj u Sloveniji. Po obrazovanju je etnolog i sociolog kulture: doktorirao je u Ljubljani tezom o čovjeku s maskom kao predmetu etnološke

muzeologije, a i specijalizacija mu je karnevalska — bio je 1996. na studentskom boravku u Belgiji (u Musée international du Carnaval et du Masque, Binche). Radio je u Pokrajinskom muzeju u Ptuju (1989.-1998.), a danas se bavi istraživanjem i razvojem u znanstvenoistraživačkom centru Bistra u Ptuju.

Biografski podaci o Gačniku dobar su uvod prikazu korisne i inovativne knjige koja pomalo izmiče žanrovskim podjelama. Naime, autor definira kurentovanje kao ruralni karneval u urbanoj sredini, odbacuje dvojbenu podjelu na folklor i folklorizam te svoje istraživanje hrabro usmjerava isključivo na organiziranu pokladnu priredbu u Ptuju od 1960. nadalje. Na Kuretovo mišljenje o ptujskoj priredbi kao folklorizmu Gačnik odgovara konstatacijom da je kurentovanje oblikovalo vlastitu tradiciju koju treba poštovati.

Monografija sadrži tri dijela koji se uzajamno dopunjuju. U prvome, pod naslovom "Između folklorne tradicije i karnevalske industrije", autor predstavlja kurentovanje i karneval po tematskim cjelinama i kategorijama. Nakon uvoda o prirodi maskiranja i kratkog opisa pokladnih tradicija u Ptuju i na Ptujskom polju prelazi na opis početaka organizirane priredbe, posebno se osvrćući na organizatore, pokladne pozornice, broj posjetitelja i oglašavanje. U četvrtome se poglavljju prvoga dijela bavi etnografskim i karnevalskim obilježjima kurentovanja (tradicijskim pokladnim obilježjima te regionalnim, slovenskim, jugoslavenskim i europskim skupinama sudionika). Peto je

poglavlje posvećeno utjecajima kurentovanja i karnevala na promjene tradicijske pokladne kulture, na uređenost izložaba i mjesta, na pokladne priredbe, na prepoznatljivost mjesta i njegovih stanovnika te na neuspjeli megalomanski projekt zabavnog parka u okolici Ptuja koji je poznat pod nazivima Kurentland i EuroKURENTland. Šesto je poglavlje posvećeno prikazivanju kurentovanja i karnevala u fotografiji, glazbi, scenografskim i arhitektonskim elementima, filateliji, kalendarima, značkama, suvenirima i uporabnim predmetima. Kad je riječ o glazbi, posebno treba spomenuti kompaktni disk "Klic maske" ("Zov maske"), koji je isto tako plod interdisciplinarnog projekta znanstvenoistraživačkog centra Bistra. Skladatelj Lado Jakša povezao je u suvremenoj produkciji zvuka magični tradicijski glazbeni ambijent maski i instrumenata s autorskom eksperimentalnom glazbom uz utjecaje jazz-a, stvorivši tako inovativan i kreativan glazbeni spomenik regionalnoj pokladnoj kulturi. Zaključno se, sedmo poglavlje prvoga dijela monografije bavi budućnošću: pravicima razvoja i integralnim razvojnim modelom regionalnog pokladnog festivala u Ptuju.

Drugi dio monografije ("Kurentovanje i karneval u Ptuju 1960.-1999.") sadrži sustavnu kronologiju priredaba. Tu su podaci o nadnevcima, organizatorima, predsjednicima i članovima, skupinama sudionika, programima i mjestima zbivanja, broju gledatelja i zanimljivostima te o medijskim odjecima. U kronologiji su posebno vrijedne fotografije S. Kerblera, B. Adamiča, P. Vernika, Z. Jeraja, ali i brojnih drugih fotografa.

Završni, treći dio knjige ("Izabrani pisani i vizualni izvori o kurentovanju i karnevalu u Ptuju") donosi bibliografiju, popis fotografskih arhiva i pregled fotografija u slovenskim časopisima, popis filmova i stalnih muzejskih izložaba, podatke o izdavačima, pokroviteljima, donatorima te najzad i o autoru samome.

Gačnikova se monografija o kurentima i ptujskom karnevalu ne bavi podrijetlom i izvorima kurentovanja, ne opterećuje čitatelja komparativnim pristupom i znanstvenim tumačenjima prežitaka iz prošlosti. To je prije svega knjiga o najvećoj pokladnoj priredbi u negdašnjoj Jugoslaviji i današnjoj Sloveniji — mala ali iscrpna povijest živoga karnevala. Organizirana priredba u Ptuju možda i jest folklorizam, ali je svakako osnažila lokalnu pokladnu tradiciju. Knjiga Aleša Gačnika sigurno nije klasična etnološka studija na kakve smo navikli, ali bez nje ne bismo znali gotovo ništa o najjačem slovenskom karnevalu od 1960. do danas. A danas redovito postaje jučer.

Ivan LOZICA

Rastislava Stoličná je vodeća stručnjakinja za etnologiju hrane ne samo u Slovačkoj već i širem zapadnoslavenskom krugu. Njezine studije o hrani često susrećemo na stranicama časopisa *Slovensky národopis*, a autorica je i knjige *Jela i pila naših predaka*, Bratislava 1991.

Rastislava Stoličná, Tradičná strava slovenska, Základné a núdzové potraviny, jedla a napoje, konzumácia (Prírodné, historické, etnokulinárne, náboženské a sociálne aspekty), VEDA, Bratislava 2000., 92 str.

Pred nama je nadasve praktičan temeljni priručnik namijenjen studentima etnologije, nutricionistima i znatiželjnicima.

Kako *Narodna umjetnost* ne objavljuje naslovne stranice prikazanih knjiga, opisat ću je:

Naslovnica prikazuje težački ručak na livadi. Domaćica dijeli jušnato jelo u tanjure muškarcu i ženi. Odjeveni su u radnu, "bijelu" reduciranu nošnju kakva se danas nosi u selima koja gravitiraju većem gradu. Polja su vjerojatno nadomak seoskom naselju te se težaci i težačkinje pred nama časte toplim jušnatim jelom iz tanjura kao da su kod kuće.